До
Председателя на научното жури,
Утвърдено със заповед № 227
от 28.11.2012 г. на и.д. Директор на Института
за държавата и правото при БАН

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Марио Христов Бобатинов –професионално направление 3.6„Право“, научна специалност 05.05.08 /Гражданско и семейно право/, член на научното жури

Относно: конкурс за присъждане на образователна и научна степен доктор на тема “Правни средства за защита на миноритарните акционери по Търговския закон“, професионално направление 3.6„Право“, научна специалност „Гражданско и семейно право“, шифър 05.05.08

Уважаеми членове на научното жури,

За научно-изследователската дейност на Златка Здравкова Вангелова

1. Златка Здравкова Вангелова е родена на 9.03.1976год.

През 1995 г. завършва Английската езикова гимназия-г.София, а в периода 1995-2002г. е студент и завърва специалност „Право” с получена степен магистър в „СУ Св. Климент Охридски” – София. От 2002г. е вписана като адвокат в Софийска адвокатска колегия, а от 1.10.2010г. е асистент,

съответно главен асистент в Института за държавата и правото при БАН.

От 3.01.2005г. Златка Здравкова Вангелова е зачислена за редовна докторантка по научна специалност Гражданско и семейно право/шиф.05.05.08/ към Института за правни науки при БАН.

2. Докторантът Златка Здравкова Вангелова отговаря на формалните изисквания по ЗРАСРБ и е представила труда „Правни средства за защита на миноритарните акционери по Търговския закон“ в обем на 377 печатни страници, с приложена литература.

Трудът се състои от въведение и четири дяла. Разгледани са отделните права на миноритарните акционери в акционерното дружество-правото на акционерите да искат свикване на общо събрание, правото им да искат допълване на дневния ред, правото им да искат назначаване на контрольор и правото им да искат от съда назначаване и освобождаване на ликвидатор. Работата има заключение, бележки de lege ferenda и списък с ползвана литература.

Изложението на Дял I е посветено на правото на миноритарните акционери да искат свикване на ОС от управителния орган. За първи път в нашата правна литература детайлно се изясняват понятията „миноритарен-мажоритарен акционер“. В тази връзка за пълнота в изложението считам че е следвало да се анализира по-подробно базата за определяне на мнозиството в ОС на акционерите-в акционерното дружество то се определя на базата на представения на събранието капитал, което е от много важно значение за определяне на мнозинството, за разлика от ООД където мнозинството се определя на база целия капитал.

В труда се разглежда правната характеристика на правото по чл.223 ал.2 ТЗ. То се определя като членствено, неимуществено/организационно/, колективно, неотменимо, несамоизпълнимо, относително облигационно. Развива се за първи път концепцията за „квазипритезателно право“/стр.22 и сл./ Тази концепция се обосновава с разликите между притезателното право и правото по чл.223 ал.2 ТЗ. Развиват се съображения, че при нарушение на

правото по чл.223 ал.2 ТЗ същото не преминава състояние на притезание, т.е. акционерите не биха могли да искат осъждане на АД чрез неговия управителен орган да свика общо събрание. Поддържа се в труда, че нарушението на правото по чл.223 ал.2 ТЗ като нов юридически факт поражда като правна последица възникване на ново право, което е потестативно по своята правна природа. Чрез него може да се постигне търсения от миноритарните акционери правен резултат-свикване на общо събрание, но не чрез съдебна защита на първоначалната претенция, а чрез искане от съда той да свика ОС или да овласти акционерите те да сторят това. От тук се прави извода, че потестативното право възниква не наред с притезанието като втора възможност, а правото по чл.223 ал.2 ТЗ възниква вместо притезанието. Ето защо последното се квалифицира като diferentia specifica на притезателните права и се определя като „квазипритезателно право“.

В труда е застъпена тезата, че производството инвокирано от упражняване на т.нар. „квазипритезателно право“ е исково, а не спорна съдебна администрация. Обосновава се разбирането, че съдебното решение с което се удовлетворява искането по чл.223 ал.2 ТЗ поражда СПН и конститутивно действие. Когато съдът отхвърля иска по чл.223 ал.2 ТЗ съдебното решение има установително действие, като то отрича със СПН правото на акционерите да бъдат овластени да свикат ОС.

Определянето на правото по чл.223 ал.2 ТЗ като „квазипритезателно право“, съответно застъпената теза за исковия характер на съдебното производство по чл.223 ал.2 ТЗ са дискусионни.

Считам, че правото по чл.223 ал.2 ТЗ има всички родови белези на притезателните права и неговото нарушаване води до иницииране на производство по спорна съдебна администрация, а не до производство по предявен конститутивен иск. Основен аргумент в подкрепа на това е правната възможност съдът да овласти акционерите или техни представители сами да свикат ОС, обстоятелство което изключва възможността акционерите да бъдат квалифицирани като задължителни другари. В този смисъл е и постоянната

съдебна практика на ВКС, формирана не само по прилагане на посочената разпоредба, но и по прилагане на аналогични разпоредби в ЗК, ЗЖСК, ЗЕС, ЗЮЛНЦ и ЗПП.

Много задълбочено е разгледано правото да се свика ОС на акционерите. Използван е в труда историческия и сравнително-пправния метод като са направени сравнения с германската и австрийската правна уредба. Също така е разгледан и въпроса може ли това право да се упражни чрез упълномощителна сделка от пълномощник.

Подробно са разгледани и посочени реквизитите на искането за свикване на ОС. Приносен момент на работата е точното определяне на пасивната представителна власт на лицата, които трябва да получат искането за свикване на ОС.

На стр.46 и сл. е разгледан въпроса за злоупотребата с правото да се иска свикване на ОС, но не са изяснени правите последици при установяване на подобна злоупотреба с право.

3. Дял II от труда е посветен на правото на миноритарните акционери да искат включване на въпроси в дневния ред по чл.223а ТЗ. Разкрита е правната природа на това право като то е определено като членствено, колективно/малцинствено/ право, неимуществено право, относително и неотменимо право. Обоснована е тезата, че правото по чл.223а ТЗ има две проявления в зависимост от въпросите, които акционерите желаят да бъдат включени в дневния ред-на потестативно право и на самостоятелно право с преобразуващ ефект. Последното е ново правно понятие, то не е изяснено, поради което не става ясно към кой вид субективни права то може да бъде определено.

Научен интерес представлява разработката на въпроса за реда, по който миноритарните акционери търсят включване на пропуснатите от управителния орган въпроси в дневния ред, който следва да се обсъди от ОС/чл.248 и сл.ТЗ/.

Подробно са разгледани формата на волеизявлението на акционерите, както и редът по който се разглеждат заявленията в търговския регистър.

Заслужава подкрепа застъпеното в труда становище, че управителния орган на АД има задължението да представи писмени материали по допълнително включените в дневния ред въпроси. В този смисъл е и направеното предложение de lege ferenda за добавяне на нова ал.5 към чл.223а ТЗ, която да предвижда задължение на СД/УС да изготвя писмените материали в 5-дневен срок преди ОС и те да се представят на акционерите.

4. Дял III от труда е посветен на правото на миноритарните акционери да искат назначаване на контрольор по чл.251а ТЗ.

Аргументирано е обоснована тезата, че института за назначаване на контрольор по искане на миноритарните акционери включва две отделни права, а именно право на миноритарните акционери да искат назначаване на контрольор от ОС/чл.251а ал.1 ТЗ/ и право на миноритарните акционери да искат назначаване на контрольор от длъжностното лице по регистрацията към АгВп/ чл.251а ал.1 ТЗ/. Развити са съображения, че правото на миноритарните акционери да искат назначаване на контрольор от длъжностното лице по регистрацията към АгВп е колективно, относително, членстнено и самостоятелно право с преобразуващ ефект. По отношение на последното важи казаното в т.3 от настоящето становище, а именно че не е в достатъчна степен изяснена неговата правна характеристика.

Научен принос има разработката, в частта й относно установяване на нищожност на ГФО по съдебен ред. Също така заслужава подкрепа изложената теза, че приемането на ГФО не е предпоставка за упражняване на правото по чл.251а ТЗ, нито го преклудира.

5. Дял IV от труда е посветен на правото на миноритарните акционери да искат от съда назначаване или освобождаване на ликвидатори по чл.266 ал.4 ТЗ.

Научен принос има разработката, в частта й относно определяне правото по чл.266 ал.4 ТЗ като колективно малцинствено право, което съществува наред с правомощието на дружествения орган. Следва да се подкрепи тезата, че за упражняване на правото по чл.266 ал.4 ТЗ акционерите

не е необходимо да са изплатили изцяло стойността на акциите си. В тази връзка правилно се поддържа, че правната уредба относно срока за изплащане на вноските следва да се измени и допълни.

Разбирането, че правото по чл.266 ал.4 ТЗ се упражнява с конститутивен иск е дискусионно и не може да бъде споделено. Считам, че в случая е налице едно охранително производство, което завършва едва с вписването на посоченото обстоятелство в търговския регистър, от който момент то поражда действие.

Рецензираната работа завършва със заключение. В него са резюмирани основните положения на разработката за колективните малцинствени права на акционерите и как те следва да бъдат ефективно упражнени, за да бъде постигнат целения правен резултат. Поместени са и всички предложения de lege ferenda, направени в хода на дисертационния труд.

6. Изследването на докторанта Златка Здравкова Вангелова се базира на богата правна литература. Авторът е успял да обхване всички по-важни теоретични източници по темата у нас и в чужбина. От изложението проличава доброто познаване на правната теория и практиката по разглежданите въпроси. Това е позволило на докторанта да прояви и критично отношение към правната уредба по някои от разгледаните в труда въпроси.

Всичко това отличава дисертационния труд с неговите теоретични и практически достойнства и той отговаря изцяло на изискванията, установени в ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

7. Докторантът Златка Здравкова Вангелова има публикувани 3 /три/ статии в следните списания: „Правна мисъл”, бр. 3 от 2007г., сп. „ Правна мисъл”, кн. 2 от 2012 г., и „Научни трудове на ИПН”, т.V, 2008 год.

Тези публикации също имат важно теоретично и практическо значение.

8. Бележки и препоръки: По мое мнение развитата в дисертационния труд концепция за „квазипритезателно право“ по чл.223 ал.2 ТЗ е дискусионна и при действащата правна уредба са необходими повече аргументи, които да подкрепят тезата на автора. Това в еднаква степен важи и

за определената от докторанта правна квалификация на иска по чл.223 ал.2 ТЗ като конститутивен.

Заключение: Изказаните от мен критични бележки не променят моята положителната оценка на дисертационния труд и на цялостната научно-изследователска работа на докторанта Златка Здравкова Вангелова, което ми дава основание да приема убедено, че тя отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6„Право“, научна специалност 05.05.08 /Гражданско и семейно право/.

София, 13 декември 2012 г. Подпис:

/проф. д-р Марио Бобатинов/